

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL CIOCANA

mun. Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, nr. 24/1,
Republica Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
CIOCANA COURT OFFICE

Chisinau city, Mihail Sadoveanu street, nr.24/1,
Republic of Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova,
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu nr. 28

Vă remitem sesizarea înaintată de avocatul Doroftei Roman pentru exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 364¹ și art. 366 din Codul de procedură penală, în cadrul cauzei penale de învinuire a lui Varzari Alexandru și Rotundu Roman de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 217¹ alin.(4) lit. d) din Codul penal.

Anexe:

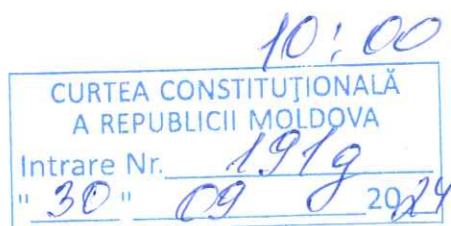
Încheierea nr. 1-1872/2024 din 23 septembrie 2024 (3 file);

Sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (12 file).

Judecătorul

Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana)

Verginia Baltag

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor art. art. 364¹ alin. (1) CPP RM și art. 366 CPP RM

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

1. Nume - ROMAN

2. Prenume - DOROFTEI

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Pe rolul Judecătoriei Chișinău, Sediul Ciocana se află în procedură cauza penală de învinuire a cet. Rotundu Roman în baza art. 217 alin. (4) CP RM.

La moment cauza se află la etapa preliminară.

În cadrul ședinței de judecată am înaintat cerere privind explicarea învinuirii de către procuror.

Instanța a menționat că cererea de explicare a învinurii va fi examinată doar după începerea cercetării judecătorești.

La caz, Rotundu Roman recunoaște în parte vinovăția și dorește să beneficieze de prevederile art. 364¹ CPP RM.

Astfel, considerăm că prin îngrădirea explicării învinuirii, până la începerea cercetării judecătorești, se aduce atingere dreptului la apărare și de a cunoaște în ce este învinuit și de a beneficia de o procedură simplificată.

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în fața Judecătoriei Chișinău, Sediul Ciocana.

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun.

C. Obiectul sesizării³

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității dispoziției de la alin. (1) art. 364¹ Cod Procedură Penală, „Pînă la începerea cercetării judecătorești”, și a art. 366 CPP în partea ce vizează „Cercetarea judecătorească începe cu expunerea de către procuror a învinuirii formulate. Președintele ședinței de judecată întreabă inculpatul dacă îi este clară învinuirea adusă, dacă acceptă să facă declarații și să răspundă la întrebări. În cazul în care inculpatului nu-i este clară învinuirea formulată, procurorul îi face explicațiile respective”.

Aceste sintagme contravin prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. 6 și 13 din CEDO, art. 20, art. 21, art. 26 (dreptul la apărare), art. 53 și 54 din Constituție.

Or. inculpatul nu poate decide care va fi procedura de examinare a cauzei penale, până când procurorul nu va explica amănunțit în ce este învinuit. În timp ce potrivit art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. 6 și 13 din CEDO, art. 20, art. 21, 26 și art. 53 din Constituție, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotări fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită. Orice acuzat are, mai ales, dreptul: a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa; b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer; d) să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; e) să fie asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere. Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale. Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție. Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Acest lucru este posibil întrucât Curtea Constituțională este instituită în scopul de a verifica constituționalitatea actelor emise de autoritățile publice.

garanțiile necesare apărării sale. Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei. Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Problema de constituționalitate pe care o ridicăm nu a constituit obiect de examinare anterior la Curtea Constituțională, și astfel echivalează cu faptul inexistenței unei hotărâri anterioare a Curtii Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova.

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil. (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi enumerate în Constituția Republicii Moldova și care sunt încălcate în mod vădit și în mod sistematic de către actul sau actele impuse de Constituție.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova; f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid. (2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Articolul 140

(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărîrii corespunzătoare a Curții Constituționale

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Problema de drept abordată în sesizare se desprinde în principal din incompatibilitatea cu Constituția RM și CEDO: **considerăm că prin îngrădirea explicării învinuirii, până la începerea cercetării judecătorești, se aduce atingere dreptului la apărare și de a cunoaște în ce este învinuit și de a beneficia de o procedură simplificată. Or, inculpatul nu poate decide care va fi procedura de examinare până când procurorul nu va explica amănunțit în ce este învinuit, iar după începerea cercetării judecătorești nu mai poate beneficia de o procedură simplificată și o reducere a pedepsei**, prin care se restrânge, se diminuează și chiar se afectează substanța dreptului de acces la o justiție efectivă prevăzut de art. 6 CEDO și art. 20 din Constituție, dreptul la un remediu efectiv prevăzut de art. 13 CEDO, **dreptului la apărare efectivă garantat de art. 26 din Constituție etc.**, problemă de drept în care învinuitului îi sunt încălcate drepturile nominalizate. Această problemă de drept aduce atingere substanței dreptului la un proces echitabil și a dreptului de acces liber la o justiție efectivă care cuprinde în sine și principiul prezumției nevinovăției, dreptul la apărare efectivă, dreptul la un remediu efectiv chiar și atunci când asemenea încălcări se datorează agenților statului etc.

Conform articolului 66 alin. (2), pct. 1) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit, adică să fie informat asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa, iar conform articolului 296 alin. (2) CPP, rechizitoriul, în baza ordonanței de punere sub învinuire, trebuie să cuprindă informații despre fapta și persoana în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală.

Garantarea dreptului inculpatului de a fi informat cu privire la învinuirea înaintată nu trebuie să existe doar enunțiativ, ci trebuie realizată prin recunoașterea și acordarea eficientă a dreptului procesual prevăzut în articolul 66 alin. (2), pct. 1) CPP, mai ales în momentul în care procurorul, întocmind, confirmând și susținând rechizitoriul, formulează concluzii de natură a răsturna prezumția de nevinovăție.

În această ordine de idei, reamintește că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia. Dispozițiile art.6 § 3 CEDO exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite dreptului de a fi informat despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa, în vederea organizării unei apărări eficiente și rezultative pe cât este de posibil în circumstanțele cauzei și asupra faptei pentru care o persoană este acuzată. Or, rechizitoriul joacă un rol determinant în urmărirea penală, iar importanța acestuia se poate prezenta sub două perspective: pe de o parte acesta include detaliat fapta care urmează a se examina în instanța de judecată, pe de altă parte - persoana care urmează să răspundă pentru această faptă.

După care se relevă că, prin rechizitoriu persoana trimisă în judecată este oficial înștiințată, în scris cu privire la temeiul legal și faptic al acuzațiilor care i se incriminează. Mai mult, sub același

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ. (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

aspect, art.6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat cu privire la încadrarea juridică a faptelor, dar și cu privire la cauza acuzației, adică privitor la expunerea detaliată a faptelor materiale pentru care este acuzat și pe care se bazează acuzația (cauza Pelissier și Sassi contra Franței nr.2544/94 pct. 52-54, CEDO 1999-II). Sfera de aplicare a acestei dispoziții trebuie apreciată, în special, în lumina celui mai general drept la un proces echitabil garantat de art.6 § 1 din Convenție.

În materia penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane constituie o condiție esențială a echității procedurii. Există o legătură între lit. a) și lit. b) de la art.6 § 3 CEDO, iar dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie analizat în lumina dreptului inculpatului de a-și pregăti o apărare eficientă pentru a răspunde coerent, prompt și adecvat acuzației înaintate.

În deplin acord cu cele enunțate supra, se reiterează că rechizitoriul, în sensul art.297 Cod de procedură penală, este actul de sesizare a instanței de judecată, care se întocmește după prezentarea materialelor de urmărire penală și care trebuie să cuprindă, printre altele, informații concrete despre fapta incriminată persoanei în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală, adică, formularea învinuirii cu indicarea datei, locului, mijloacelor și modului de săvârșire a infracțiunii și consecințele ei, caracterul vinovăției, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei. Rigurozitatea dispozițiilor legale privind sesizarea instanței impune ca învinuirea să fie clară, concretă și previzibilă, deoarece instanța de judecată are obligația să se pronunțe asupra faptei reținute în sarcina inculpatului în limitele determinate prin rechizoriu.

Prin urmare, procedând în asemenea mod, a avut loc încălcarea art.6 paragraful 1 al Convenției Europene, potrivit căruia - „... orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa”. Tot aici, sunt aplicabile și statuările din hotărârea Curții Europene din 12.04.2011, cauza Adrian Constantin vs. România, unde Curtea a subliniat încă o dată despre, „... rolul fundamental pe care îl are rechizitoriul, ca act de acuzare, reamintind faptul că paragraful 3 al articolului 6 din Convenție recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. Informarea precisă și completă reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor.”

Art. 20 din Constituție prevede că: orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Așa cum prevede prima teză a articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile. Astfel, articolul 54 alin (2) din Constituție instituie standardul „prevăzute de lege” (a se vedea HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, §§ 48, 59).

Mai mult ca atât este dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, fapt consfințit și în art. 23 din Constituție.

De asemenea, în Hotărârea nr. 13 din 15 mai 2015, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a menționat că [...] Deși art. 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de precizie și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de

autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile. Orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor. Prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a Republicii Moldova statuează faptul că pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele scopuri legitime: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Drepturile fundamentale invocate la secțiunea precedentă nu sunt absolute. Ele pot fi limitate, însă limitările trebuie să fie prevăzute de lege, să fie justificate și proporționale, așa cum cere art. 54 din Constituție.

Cu privire la articolele 23 și 54 din Constituție, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că acestea sunt aplicabile doar în coroborare cu un drept fundamental incident (a se vedea HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 29). Mai mult, articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 29).

Potrivit jurisprudenței CEDO, Legislația națională trebuie să fie clară, previzibilă și suficient de accesibilă (Silver și alții împotriva Regalului Unit, pct. 87), iar cerința de claritate se aplică marjel de apreciere exercitate de autoritățile publice. Legislația internă trebuie să indice cu o claritate rezonabilă sfera și modul de exercitare a discreției relevante conferite autorităților publice, astfel încât să lise asigure persoanelor private gradul minim de protecție de care beneficiază în temeiul principiului statului de drept într-o societate democratică (Piechowicz împotriva Poloniei, pct. 212).

În ceea ce privește previzibilitatea, CEDO a explicat că, expresia prevăzut de lege" implică așadar, în special, faptul că dreptul intern trebuie să fie redactat suficient de previzibil pentru a le furniza persoanelor particulare indicii adecvate privind circumstanțele și condițiile în care autoritățile au dreptul să recurgă la măsuri care le afectează drepturile protejate de Convenție

(Fernandez Martinez împotriva Spaniei (MC), pct. 117, iar constatarea potrivit căreia măsura în cauză nu era prevăzută de lege" este suficientă pentru a-i permite Curții să decidă că a fost încălcat art. 8 din Convenție. Prin urmare, nu este necesar să se examineze dacă ingerința în cauză a avut un scop legitim" sau a fost necesară într-o societate democratică" (M.M. Impotriva Țărilor de Jos, pct. 46: Solska și Rybicka împotriva Poloniei, pct. 129). În cauza Mozer împotriva Republicii Moldova și Rusiei (MC), Curtea a constatat că, indiferent care a fost temeiul legal al ingerinței în drepturile reclamantului, ingerința respectivă nu îndeplinea celelalte condiții prevăzute la art. 8 § 2.

Potrivit prevederilor art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Potrivit prevederilor art. 16 din Constituție, toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de avere sau de origine socială. Din interacțiunea dintre cele două norme constituționale, care nu se exclud reciproc, rezultă că, pentru a asigura efectivitatea dreptului de acces la instanță, exercitarea acestuia nu trebuie să fie împiedicată de obstacole de drept sau de fapt care ar putea afecta însăși esența dreptului.

Înalta Curte, în cauza Prince Hans-Adam II de Liechtenstein c. Allemagne din 12.07.2001, menționează că: „... statele semnatare și-au asumat obligații de natură să asigure ca drepturile garantate de Convenție să fie concrete și efective, nu teoretice și iluzorii, iar cele cuprinse în art. 6 au tocmai acest scop: eficacitatea dreptului la un proces echitabil, impunându-se statelor o obligație de rezultat: adoptarea în ordinea juridică internă a măsurilor corespunzătoare și a mijloacelor necesare realizării acestei obligații”.

Articolul 6 §1, citit în conjuncția articolului 6 §3 lit. a) din CEDO, a introdus în ordinea de drept națională garanții de procedură, stipulând că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil de către o instanță care trebuie să hotărască asupra temeiniciei oricărei acuzații îndreptate împotriva sa, iar orice acuzat are dreptul, în special, să fie informat asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa.

Așa cum rezultă din jurisprudența CtEDO, într-o formulare de sinteză, se relevă că, prin art. 6 §1, combinat cu §3 din același articol, au fost stabilite elementele esențiale ale unui proces echitabil, marcat, în special, de importanța atribuită aparențelor și de sensibilizarea crescândă a opiniei publice cu privire la garanțiile unei bune justiții (decizia CtEDO din 30.10.1991 în cauza Rorges contra Belgiei, par. 24).

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Semnătura

Data

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt exacte.

ÎNCHEIERE

23 septembrie 2024

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana

Instanța în componența:

Președintele ședinței, judecător

Baltag Verginia

Grefier

Colun Inna

Cu participarea:

Procurorului

Cazacu Alla

Interpretului

Danilescu-Iacoban Sergiu

Avocaților

Doroftei Roman, Cotruță Sergiu

Inculpaților

Rotundu Roman, Varzari Alexandru

examinând în ședința publică cererea înaintată de avocatul Doroftei Roman privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza penală privind învinuirea lui Rotundu Roman Gheorghe și Varzari Alexandru Iurie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217¹ alin.(4) lit. d) din Codul penal,

a c o n s t a t a t:

La 26 iulie 2024 în cadrul Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) a parvenit spre examinare cauza penală privind învinuirea lui Rotundu Roman Gheorghe și Varzari Alexandru Iurie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217¹ alin.(4) lit. d) din Codul penal, care a fost repartizată în mod aleatoriu judecătorului Baltag Verginia.

În cadrul ședinței preliminare din 23 septembrie 2024 avocatul Doroftei Roman, acționând în interesele lui Rotundu Roman, a înaintat o cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei prevăzute la art. 364¹ și art. 366 din Codul de procedură penală, în vederea corespunderii cu art. 4 alin.(2), art. 20, art. 26 și art. 53 din Constituție.

Studiind cererea înaintată, în raport cu materialele cauzei penale, instanța consideră întemeiată admiterea acesteia din următoarele considerente de fapt și de drept:

Potrivit art. 7 din Cod de procedură penală "(3) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora. (3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul

judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate”

Potrivit art. 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, pot face obiect al sesizării privind excepția de neconstituționalitate legile și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și ordonanțele Guvernului, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Excepția poate fi ridicată de către una din părți, de reprezentantul acesteia sau de instanța de judecată din oficiu. Potrivit pct. 1 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, în sensul articolului 135 alineatul (1) literele a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de instanța de judecată din oficiu.

La ridicarea excepției verificarea aplicabilității în cauza examinată a prevederilor contestate prin sesizare îi revine, în primul rând, instanței de judecată. Excepția de neconstituționalitate este un instrument de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale și poate fi ridicată doar în cadrul examinării unei cauze în instanța de judecată. Prin urmare, norma contestată trebuie să fie aplicabilă la soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

În jurisprudența sa, Curtea a reamintit că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanței de judecată îi revine obligația de a verifica dacă prevederile contestate au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate, fiind necesar a fi evitate sesizările repetate, prin care prevederile criticate să mai facă obiect al controlului de constituționalitate, din perspectiva unor critici similare în alte excepții de neconstituționalitate. Totodată Curtea a stabilit faptul că dacă există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau există o decizie de inadmisibilitate, acestea nu constituie un impediment pentru a ridica o altă excepție de neconstituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

Având drept reper criteriile expuse supra și interpretarea acestora oferită de Curtea Constituțională, instanța indică că sesizarea avocatului are obiect de examinare normele de la art. 364¹ și art. 366 din Codul de procedură penală, care este o lege organică, respectiv indubitabil intră în categoria actelor supuse controlului de constituționalitate potrivit art. 135 din Constituție.

În cadrul ședinței preliminare avocatul Doroftei Roman a înaintat o cerere cu privire la obligarea procurorului de a explica învinuirea în conformitate cu prevederile art. 366 din Codul de procedură penală. Instanța a amânat examinarea cererii la etapa începerii cercetării judecătorești, ulterior înaintării învinuirii în corespundere cu ordinea stabilită de normele procesual penale. Totodată în cadrul ședinței preliminare instanța a explicat dreptul inculpaților de examinare a cauzei în ordinea prevăzută de art. 364¹ din Codul de procedură penală, iar la această etapă inculpații urmează să decidă asupra procedurii de examinare. Respectiv ambele norme, cu referire la care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate urmează a fi aplicate cauzei examinate.

Sesizarea este ridicată de avocatul care acționează în interesele inculpatului – adică a părții în proces.

Cu referire la ultimul aspect instanța a stabilit examinarea în repetate rânduri, de Curtea anterior a constituționalității prevederilor art. 364¹ din Codul de procedură penală, însă din conținutul sesizării rezultă că avocatul a ridicat aspecte neexamine anterior de curte.

Din considerentele enunțate, având în vedere că exercitarea jurisdicției instanței se rezumă la stabilirea întrunirii criteriilor expuse supra, instanța găsește cererea întemeiată și în conformitate cu prevederile art. 7, art. 342 Cod de procedură penală, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea înaintată de avocatul Doroftei Roman în interesele lui Rotundu Roman privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate și se expediază Curții Constituționale sesizarea înaintată de Doroftei Roman pentru exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 364¹ și art. 366 din Codul de procedură penală.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Baltag Virginia